

คำวินิจฉัยของ ศาสตราจารย์ ดร. อมร รัชศาสตร์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๓๒/๒๕๕๕

วันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๕๕

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคนิติมหาชน

คำร้อง นายทะเบียนพรรคการเมืองมีหนังสือที่ ลต. ๐๐๐๕/๗๒๕ ลงวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๕๕ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคนิติมหาชนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

ข้อเท็จจริง

นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับแจ้งการจัดตั้งพรรคนิติมหาชนไว้ในทะเบียนพรรคการเมือง เลขที่ ๑๖/๒๕๕๓ เมื่อวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๕๓ และได้แจ้งให้พรรคนิติมหาชนดำเนินการตามเงื่อนไขต่างๆ ต่อไป

โดยที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๕ กำหนดให้หัวหน้าพรรคการเมืองจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมาให้ถูกต้องตามความเป็นจริงตามวิธีการที่นายทะเบียนพรรคการเมืองกำหนด และแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบภายในเดือนมีนาคมของทุกปี เพื่อประกาศให้สาธารณชนรับทราบ เว้นแต่พรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นยังไม่ถึงเก้าสิบวันนับจนถึงวันสิ้นปีปฏิทิน

ปรากฏว่าเมื่อครบกำหนดในวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๕ พรรคนิติมหาชนซึ่งเป็นพรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นเกินกว่า ๕๐ วัน (นับจนถึงวันสิ้นปี พ.ศ. ๒๕๕๓) และมีหน้าที่จัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทิน ๒๕๕๓ มาแจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองตามกำหนด แต่พรรคนิติมหาชนมิได้รายงานให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบ จึงมีเหตุให้ยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงมีหนังสือ ที่ ลต. ๐๐๐๕/๗๒๕ ลงวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๕๕ ยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคนิติมหาชน ตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

เมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีมติรับคำร้อง จึงได้ส่งสำเนาคำร้องให้พรรคนิติมหาชนเพื่อยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา

พรรคนิคมมหาชน โดยนายอ่อง เกตุสิงห์ รองหัวหน้าพรรคนิคมมหาชนคนที่สาม ได้ยื่นคำชี้แจง แก่ข้ากก้าวหาต่อศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๕๕ สรุปสาระสำคัญดังต่อไปนี้

๑. พรรคนิคมมหาชนได้รับการจดทะเบียนการจัดตั้งเมื่อวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๕๓ เมื่อนับถึงสิ้นปี ๒๕๕๓ รวมเป็นเวลา ๕๓ วัน ซึ่งเกินกำหนดเวลาที่ต้องยื่นรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมือง (แบบ ท.พ. ๘) เพียง ๓ วัน โดยพรรคมิได้ตั้งใจหรือเจตนาที่จะหลีกเลี่ยงไม่ยื่นรายงานดังกล่าว เนื่องจากอยู่ในช่วงระหว่างการเร่งสรรหาสมาชิกพรรคและจัดตั้งสาขาพรรค ตลอดจนเร่งคัดสรรบุคคลเข้าสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

๒. ผู้ถูกร้องมิเคยได้รับการเตือนจากนายทะเบียนพรรคการเมืองให้ส่งแบบรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมือง ซึ่งเป็นเพียงรายการเดียวที่พรรคยังมีได้ยื่น (เพิ่งมาแจ้งเมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๕) อีกทั้งพรรคของผู้ถูกร้องก็ยังมีเคยได้รับงบประมาณสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง พรรคนิคมมหาชนจึงยังมีได้กระทำความเสียหายใดๆ ต้องงบประมาณแผ่นดิน หรือบุคคล หรือนิติบุคคลใดๆ

๓. ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่าผู้ถูกร้องเป็นพรรคใหม่ซึ่งเพิ่งก่อตั้ง มีภารกิจมาก จึงยื่นแบบ ท.พ. ๘ ล่าช้าไป ขอให้ถือเป็นเหตุบรรเทาโทษ ไม่ต้องยุบพรรคนิคมมหาชน

การพิจารณาเบื้องต้น กรณีนี้มีข้อกฎหมาย และข้อเท็จจริงที่ควรพิจารณา ดังนี้

๑. ข้อกฎหมาย

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มีมาตราที่เกี่ยวข้อง ๓ มาตรา คือ

(๑) มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่งดังต่อไปนี้ (๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๕ หรือมาตรา ๖๒”

(๒) มาตรา ๓๕ กำหนด “ให้หัวหน้าพรรคการเมืองจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมาให้ถูกต้องตามความเป็นจริงตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนด และแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในเดือนมีนาคมของทุกปี เพื่อประกาศให้สาธารณชนทราบ เว้นแต่พรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นยังไม่ถึงเก้าสิบวันนับจนถึงวันสิ้นปีปฏิทิน”

(๓) มาตรา ๖๕ วรรคสอง บัญญัติว่า “เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่า พรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่ามีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น”

จะเห็นได้ตามข้อกฎหมายว่า ๑) นายทะเบียนไม่มีหน้าที่ต้องติดตามทวงถามขอให้พรรคการเมืองส่งรายงานการดำเนินกิจการแต่อย่างใด โดยให้เป็นหน้าที่ของหัวหน้าพรรคการเมืองฝ่ายเดียว ๒) เมื่อความปรากฏต่อนายทะเบียน นายทะเบียนจึงยื่นคำร้องมายังศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๔๔ ตามกำหนดในมาตรา ๖๕ วรรคสอง และ ๓) ศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่ต้องวินิจฉัยแต่เพียงว่าพรรคการเมืองปฏิบัติตามเงื่อนไขแห่งมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) และมาตรา ๓๕ หรือไม่เท่านั้น ศาลไม่มีอำนาจจะพิจารณาพ้องกันว่า เป็นพรรคตั้งใหม่มีเวลาทำการในปี ๒๕๔๓ เพียง ๕๓ วัน เกินกำหนดเพียง ๓ วัน จะไม่สั่งยุบก็ได้

๒. ข้อเท็จจริง

จากหนังสือชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญของหัวหน้าพรรค ลงวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๔ ยอมรับว่าไม่ได้ส่งรายงานการดำเนินกิจการภายในวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๔๔ จริง แต่มาส่งเมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๔๔ ซึ่งเกินกำหนดเวลาตามที่กฎหมายบัญญัติแล้ว

คำวินิจฉัย

โดยข้อกฎหมายและข้อเท็จจริงดังกล่าว จึงเห็นควรสั่งให้ยุบพรรคนิติมหาชน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

ศาสตราจารย์ ดร. อมร รักษาสัตย์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ